

TÄHEKE

ISSN 0134-2266

1993

talvekuu

1

VN 92

Kurb lugu

MILVI PANGA

SU EMA VÕTAB VARDAD
KOOB PEITU KÕIK SU VARBAD.
SU ISA PARRAS PÕSIST
PIIP POPSIB TARKUST TÕSIST.
EI RULA-RALLIT OSKA
SU VANAISA OSKAR.
KA MEMMEL POLE AEGA
JA KONNASILM TEEB VAEVA.
RÄNK PÕLI LAPSEL KANDA,
KUI POLE ÕDE-VENDA.

Liblikalend

OLIVIA SAAR

Suveliblikad kadusid kauguste taha,
lumeliblikad liuglesid õuele maha,
neid langes lapsele suhu ja silma,
oi lumtavat lumeliblikailma!

Lurru-lurru

HELJO MÄND

KELLE KÄES ON SOOJAKINNAS,
SELLE SÕRMES TALTUB TUUL.
SOOJAKINDA VILLARINNAS
LAULAB MEMME VOKISUU.
LOITSIB MEMME VOKIRÕNGAS
VALJEMALT KUI KISAMAKK:
LURRU-LURRU OLGU LÕNGAS
PAKASELE VASTUHAKK!

Tabeka 1993

Aastaring

HELJO MÄND

KALLIS KINGSEPP, RAUTA KINGI,
ARMAS AASTA, KÄI!
AASTA ASTUB AASTARINGI,
KUNI RING SAAB TÄIS.
RINGI KESKEL AASTA LAPSED,
SUURED-VÄIKSED PÄEVAPUUD,
KAHISEVAD-SAHISEVAD,
TUHAT MÖTET, SADA SUUD.
PÄEVAPUU ON PÄEVAPIKK,
KIKKIS ON HOMMIKU LEHESTIK.
TUNDIDE KULUDES KULUB PUU,
HOMMIKU HAKUL TA UUESTI UUS.
UUESTI UUS, UUESTI UUS!
AASTARING ELAB PÄEVAPUUS.

Ülemeelikus

OLIVIA SAAR

Tulistvalu, jooksupalu tuisuhobu kappas,
sügislehti üles-alla pillutas ja lappas.
Katustele karates ja raputades maju
üle põllu plehku pani ülemeelik raju.

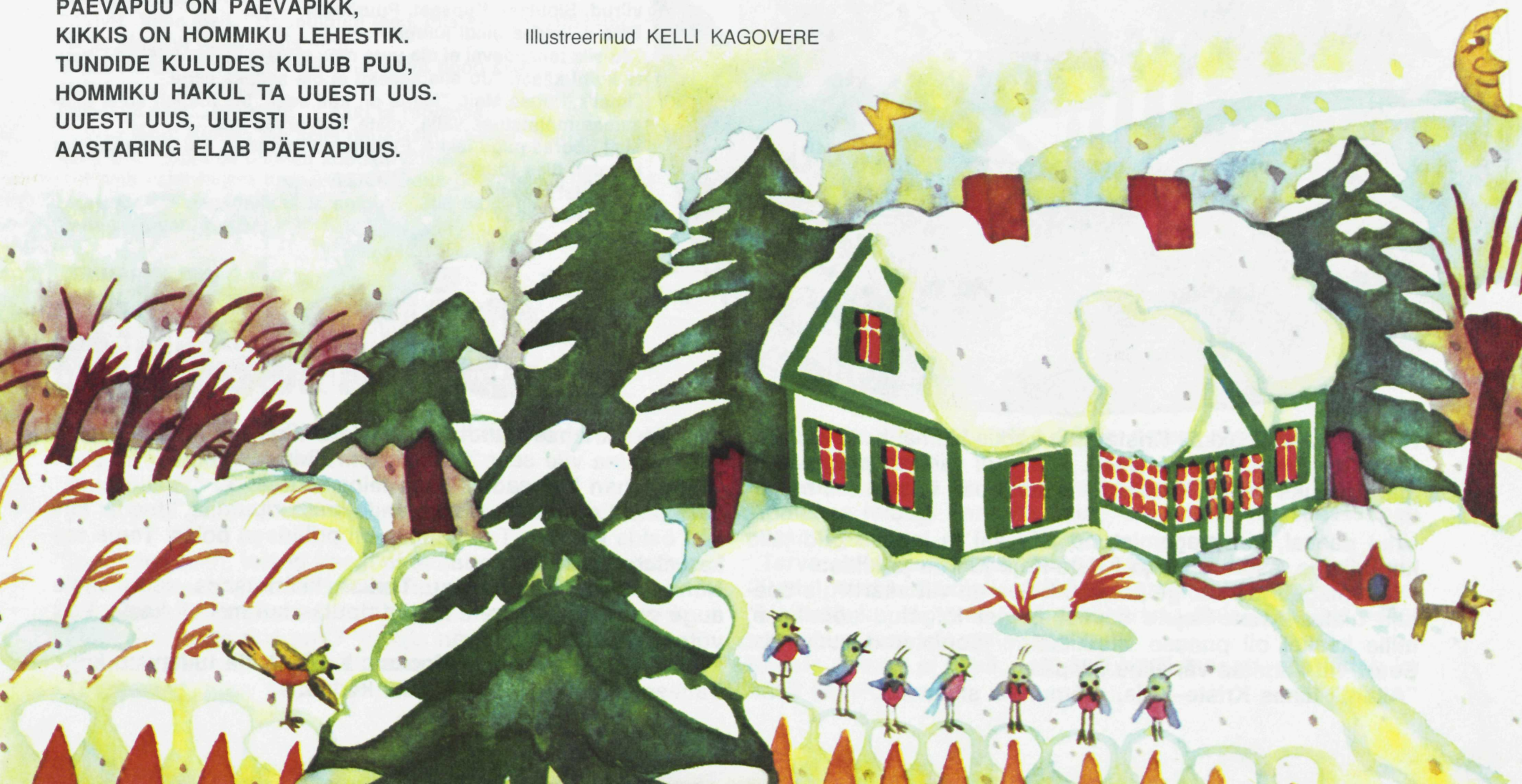
Illustreerinud KELLI KAGOVERE

Maja

OLIVIA SAAR

KATUS on maja pea, seda tea.
AKEN on maja silm, sealt paistab ilm.
UKS on maja suu, ei miski muu.

MAJA hoidjateks ema ja isa,
häälteks väikeste kilked ja kisa,
ja nii, nagu ütleb mu aim –
majas elab ka majavaim.

Illustreerinud JUSS PIHO

Mõista, mõista

JAAN RANNAP

See oli ühel vingelt vihmasel talvapäeval, kui Mait raamaturiigis sobrades vanaisa koolilugemikule sattus. Raamat vajus ta käes lahti ja Mait luges:

Seest siiruviruline, pealt kullakarvaline?

Lipp lipi peal, lapp lapi peal, ilma nõela pistmata?

Siin polnud midagi mõelda. Iga laps teadis nende mõistatuste vastuseid. Kas polnud need mitte lugemikust lugemikku rännanud? Nagu see ... üks saun, sada akent? ... ja need teised.

"Emm," läks Mait raamatuga kööki. "Miks meil uusi mõistatusi ei ole? Ikka ühed-samad vanad, need lipid ja lapid ja siirud ja viirud. Sibulast. Kapsast. Puuriidast."

Emma askeldas pliidi juures.

"Ju siis tänapäeval ei ole uute mõistatuste väljamõtlejaid," pani ta kulbi käest. "Ju siis kellelgi ei ole selleks aega."

"Imelik," ütles Mait. "Minul on küll aega. Ma mõtlen kohe siinsamas mõistatuse välja, vaata, kas arvad ära."

Mait pööras pilgu lakke. Ei kulunud minutitki, kui ta suunurgad kavalalt üles tõusid.

"Klaasist mees,
traatsüda sees?

Arva ära, emps!"

HELJO RAMMO

Esimene

Kuueaastaselt hakkas Kriste-Kaja koolis käima. Kool oli hoopis midagi muud kui lasteaed. Seal pidi vaikselt pingis istuma. Aga üks asi oli lasteaiaga ühtemoodi. Päeval tuli magada.

Ühel päeval, kui magamistund läbi sai ja lapsed olid jälle kooliriietes, astus õpetaja Kriste-Kaja juurde ja kiitis:

"Sina magad meil kõige paremini. See on viit väärt!" Ja õpetaja ulatas Kriste-Kajale kõvast papist löigatud sõõrikese, mille keskel oli punase viltpliatsiga joonistatud suur viis. Suurt viit ääristas värviline lillepärg.

"Aitäh!" tänas Kriste-Kaja, rõõmuhelk silmades.

Kõik klassi lapsed uudistasid Kriste-Kaja viit huviga.

"Millal mina viie saan?" küsis üks tüdruk.

"Mina tahan ka saada!" lisas teine tüdruk.

"Kui paela otsa panna, võib seda kaela riputada," teadis targalt öelda kolmas. Too kolmas oli prillidega poiss. Tema oskas alati head nõu anda.

Nõnda Kriste-Kaja tegigi. Torkas kääriotsaga sõõrikesele augu sisse, pistis paela läbi ja riputas kui medali kaela. Ega võtnudki seda enam ära.

Pärast koolipäeva lõppu jooksis Kriste-Kaja tulistvalu koju. Vanaema, ema ja isa olid kõik kodus.

"Klaasist mees...", pomises ema, "Kas see pole mitte mikser, millega ma mune vahule klopin?"

"Ei ole," raputas Mait pead. "Sinu mikser on ju plastikust."

"Siis ehk... siis ehk..." pomises ema. Justkui iseenesest pöördus ka tema pilk lakke.

"Ära arvasin," ütles ema. "Elektripirn."

Nüüd oli tema kord mõistatust mõelda. Laest seda enam võtta polnud. Ema vaatas madalamal ringi. Ta pilk jäi riulile peatuma.

"Kuumas kõhuga lahke loom, pikk saba taga?"

"Minul oli riimis mõistatus," märkis Mait.

"Ah soo," ütles ema. "No ma proovin siis uuesti."

"Sile siilike,
kuum kõhuke,
pikk-pikk sabake?"

"Kihvt!" kiitis Mait. "Ma muidugi tean, mis see on. Triikraud."

"Aga: klaasist tema ainus silm,
sinna mahub terve ilm?" oli emal nüüd hoog sees.

Mait kratsis kõrvatagust.

"Klaasist silm... terve ilm..." Äkki ta röögatas:

"Täitsa lõpp! Kuidas ma selle unustasin! "Kalev" mängib!" Ja kahe pika hüppega oli Mait köögist väljas.

Kui ema veidi hiljem tuppa vaatas, istus poeg televiisori ees, mõlemad põidlad rusikas ja soigus: "Mis sa passid, Rumma! Pane kolmene, Kuusekas!"

viis

"Ma sain viie, ma sain viie!" teatas Kriste-Kaja õhinal.

"Mis sa räägid?" imestas vanaema.

"Kas tõesti?" usutles ema.

"Teile ju ei pidavat veel üldse hindeid pandama," tähendas isa.

"Aga mina sain, teised keegi ei saanud. Vaadake, vaadake!" näitas Kriste-Kaja oma kaelas rippuvat viit.

Viis mis viis! Ei olnud siin midagi ahhetada ega kahelda.

"Mille eest sulle viis anti?" tahtis nüüd vanaema teada.

"Jah, mille eest?" tundis ka ema huvi.

"Tõepoolest, mille eest?" ei jäänud isagi ükskõikseks.

"Magamise eest. Ma olen kõige parem magaja!" kuulutas Kriste-Kaja uhkelt.

Vanaema, ema ja isa jäid korrapealt tummaks.

"Igatahes midagi enneolematut," sai ema esimesena sõnad suhu tagasi.

"Terve meie perekonna ajaloos," täiendas isa.

"Seda peab küll kõigile rääkima," arvas vanaema.

"Näitama ka! Näitama ka!" lisas Kriste-Kaja ja keksis seda-
maid öue oma viit näitama.

Keksis erksalt ja uljalt, sest kes hästi magab, see jõuab ka hästi keksida.

1x1

TÖNU SEERO

ELAS ÜKSKORD ÜKS KORDA ÜKS EHK LIHTSALT ÜKS TÜDRUK. TAL OLII NULL PLUSS ÜKS EHK LIHTSALT ÜKS VEND JA KAKS MIINUS ÜKS EHK LIHTSALT ÜKS ÖDE. NIISIIS OLII NEID KOKKU ÜKS PLUSS ÜKS PLUSS ÜKS. VÕI SIIS KAKS PLUSS ÜKS. VÕI SIIS ÜKS PLUSS KAKS. VÕI SIIS VIIS MIINUS KAKS. NOH, LIHTSALT KOLM. NAD OLID TÄITSA TAVALISED LAPSED. AGA NEIL OLII ÜKS VIGA. NAD EI ARMASTANUD ÜHTTEIST MITTE SUGUGI. MIS SEAL RÄÄKIDA – NAD EI ARMASTANUD KA KAHTTEIST. NEILE EI MEELDINUD ARVUD JA MATEMAATIKA MITTE ÜKS TEPS. MUIDU SAID NAD OMAVAHEL HÄSTI LÄBI. MATEMAATIKA AGA NAD TÕESTI EI SEEDINUD. MANNAVAHTU SEEDISID NAD PALJU PAREMINI. KÜLL ON KAHJU, ET NEED TOREDAD LAPSED SELLEST JUTUST ISE ARU EI SAA. NAD EI TEA JU, KUI PALJU ON ÜKS KORDA ÜKS. ÕPPIGU JUBA ÜKSKORD ÄRA.

Kirjasõbrad

Marko Mikk, 9 a.
EE2400 Tartu
Ravila 52–15
Huvid: mudelautod ja õllepurgid.

Margit Mikk, 11 a.
EE2400 Tartu
Ravila 52–15
Huvid: postmargid ja loomadega postkaardid.

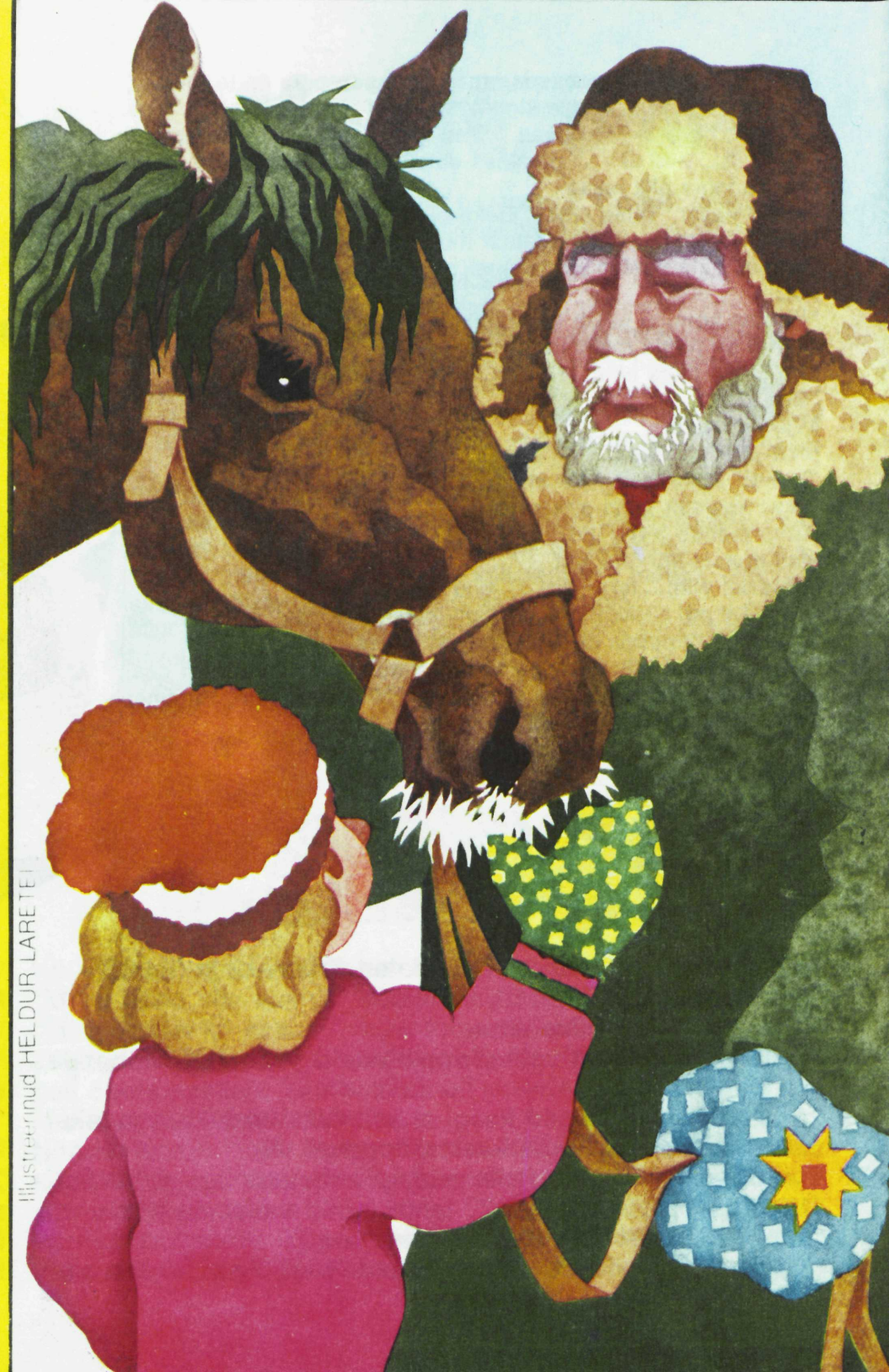
Hellika Haavik, 9 a.
EE3040 Harju mk.
Kose sjk.
Kolu
Huvid: sport, muusika.

Heidi Pajula, 11 a.
EE2104 Lääne–Virumaa
Vohnja sjk.
Vohnja 2–4
Huvid: sport, lugemine, välismaised õllepurgid ja kommipaberid.

Kristiina Ein, 8 a.
EE0020 Tallinn
Narva mnt. 156/8—2
Huvid: sport, muusika, kommipaberid ja kleepsud.

Marje Pihlak, 8 a.
EE0034 Tallinn
Sütiste tee 41–68
Huvid: tantsimine, laulmine, ujumine ja loomad.

Liina Trik, 10 a.
EE3530 Rapla mk.
Sipa sjk.
Mõraste küla
Huvid: sport, lugemine, nätsupaberid. 8–11-aastased tüdrukud, kirjutage kindlasti!

Illustratsioonid HELDUR LARETEI

Pitsikuduja

KALJU SAABER

See on aeg, kui sügissajud lõpevad, kui pliit hakkab hästi tõmbama. Tuli leegitseb julgelt ja soojalt ning suits tõuseb korstnast otse ilmasambana üles. See on aeg, kui keegi nagu kõnniks öösel vaikselt ringi. Või hingab nähtamatult majanurga taga. See on aeg, kui vanaisa lisab hobuse joogiämbrisse kopsikutäie tulist vett.

Ühel hommikul on jäälilled akendel. "Vanaema," ütlen mina, "vaata, mis see on."

"See on niplispits," arwab vanaema.

"Kes seda teeb?" tahan teada.

"Eks ikka pitsikuduja, kes muu," kostab vanaema.

Vaatan läbi jäälillede vahel oleva puhata ruuduosa, aga ei näe sees ega väljaski hingelist. Vaid kärbes magab kahe raami vahel sügavat talveund.

"Ega sa teda ennast näegi, ainult tema näputööd," seletab vanaema. Imelik, tal nagu oleks nüüd minuga rohkem aega. "Näputööd...?" vean näpuga mõtlikult piki jäälilli ja muinasjutulisi lehepalmeid.

"Nojah, enne joonistab näpuga pildiette, siis puhub peale," kostab vanaema. "Tema töö käib niiviisi."

"Kas tal muustrilehte ei olegi?" imestan edasi.

"Tema teeb kõike peast," ütleb vanaema.

"Kas sina teed ka peast?" küsin.

"Vahel peast, vahel muustrilehelt," tunnistab vanaema.

"Kust see pitsikuduja meile tuleb?" tahan teada.

"Eks ta käi perest presse, hakkab põh-

ja poolt pihta ja lõuna poole oma tööjärjega läheb. Kõik saavad temalt talveks aknaklaasile uued pitsikardinad. Puha niplis. Ei jäta ta ühtegi peret vahele – usin, nagu ta on," seletab vanaema õige pikalt ja võtab omagi kudumistöö käsile. "Näh, kui tuleb niplispitsi kuduja, on minulgi aeg tubasemaks jääda. Eks me koo nüüd teineteise võidu, külmadel talvapäevadel aega laiemalt käes..."

Ning vanaema muudkui koob ja koob ja ka pitsikuduja kardinad lähevad aknaklaasil aina peenekoelisemaks ja õrnemaks. Ometi on vanaema kootud asjad ilusamad, värvilisemad, soojemad. Vanaema kudumistöös on alati mõni punane triip või leegitsev kollane täpp sees nagu tuli pliidi all.

"Miks pitsikuduja punast triipu ei koo?" pärin mina.

"Tema pelgab punast jutti," kostab vanaema. "Tema kasutab aina valget ja hõbedat."

"Nagu puusärgis," ütlen mõtlikult ja kokkun ise.

"Nagu puusärgis," kordab vanaema täiesti häirimatult.

Jah, vanaema kootud asjadega võib õue minna. Ennää, pitsikuduja on õige nobedaks ja vallatuks läinud – ta on jõudnud kududa vanaisa habemesse ja hobuse lõuatsiudemetesse paksult sädelevaid niite. Niplispitsi kuduja on nii niplis, et võtab mul kohe naksti! ninast kinni. Aga vanaema kootud kinnas, kus punane jutt ja leegitsev kollased täpid, kaitseb mind.

Kirjasõbrad

Jaana Rökk, 12 a.
EE3500 Rapla mk.
Mitsurini sovh.
Öökulli 7–8
Huvid: taskukalendrid, kleepsud, kommipaberid.

Reelika Soosalu
EE3500 Rapla mk.
Mitsurini sovh.
Öökulli 7–8
Huvid: kleepsud, kommi- ja nätsupaberid.

Kadri Kauniste, 10 a.
EE0009 Tallinn
Kandle 20–2
Huvid: õmblemine, muusika, taskukalendrid, kommipaberid.

Catlin Strandberg, 10 a.
EE3660 Pärnu mk.
Soomra küla
Huvid: nätsupaberid, muusika, kalendrid. Soovin kirjavahetust 11–13-aastaste tüdrukutega.

Liisa Laar, 11 a.
EE2400 Tartu
Turu 15-16
Huvid: kleepekad ja kommipaberid, kudumine, lugemine, sport.
Soovin kirjasõbraks 11-13-aastast tüdrukut.

Reigo Räst, 9 a.
EE3170 Haapsalu
Saue 3
Huvid: kommi- ja nätsupaberid, kleepekad, automudelid.

Äpardus

Algas koolivaheaeg. Lapsed jäid koju puhkama. Esimesel vaheajahommikul magasid nad kõik väga kaua. Ainult Peep tõusis kell seitse ja läks kooli. Koolimajas imestas ta, et maja on tühi. Alles siis tuli tal meelde, et on ju vaheaeg.

PRIIT TAMMISTU Haapsalust

Jahimehed

Elasid kord kaks jahimeest, kes ei saanud omavahel hästi läbi. Üks mees ütles teisele, et tolle koer on tema kana ära söönud. Teine mees tänas ja ütles: "Aitäh! Nüüd ma ei peagi oma koerale süüa andma."

KÄTHE TAMMIK Rapla 1. Keskkoolist

Meie kass

Meil on maal kass, kes armastab väga seltskonda, süles olla ja... kappi pugeda. Kord tüdines Mats meist ja läks oma teed. Otsisime teda kõikjalt, kuid ei leidnud. Aeg-ajalt nagu kostis kuskilt näugumist. Õhtul, kui vanaema puhast saunapesu otsima hakkas ja kapiukse avas, hüppas sealt välja meie kadunud lemmik. Meile jäi mõistatuseks, kuidas Mats kappi pääses.

SIIRI SCHMIDT Kilingi-Nõmme Keskkoolist

Septembrikuu "Postipaunas" avaldasime Aeda mõistatuse. Sellele saime üle 200 vastuse, nende hulgas oli ka väärasid vastuseid, õige on, et Aet on 8-aastane. Loosiga võitsid endale Barbie-kleepeka **Eiko Kivisik** Pärnust, **Ivika Jürgens** Häädemestelt, **Kaidi Menšikova** Valgast, **Heinike Heinla** Võhmast, **Maris Palutaja** Viljandist, **Merili Saarniit** Nursist, **Liisi Laid** Kuressaarest, **Kaupo Iher** Tartust, **Eve Mägi** Tsoorust, **Annika Kaal** Lümandast.

Tibu

*Mul on pisi tibuke,
tema nimi Tipike.*

*Iga päev ma talle süüa viin,
vaatan pessa – jälle muna siin.
Teisi kanu toidan ka,
kukkki kõrvalt süüa saab.*

ANNIKA REINIK Pärnust

Kes on kõige kallim

*Terve kodutee
ma mõtlen,
kes on kõige kallim.
Kas on Muri
või on Miisu,
aga äkki
hoopis Tiisu?
Seda küsin
emalt kohe.
Kõige-kõige
kallim oled
loomulikult sina,
vastab ema,
jah, just tema.
Aga kui olen talle
kõige kallim mina.
Siis on äkki mulle
kõige kallim tema.*

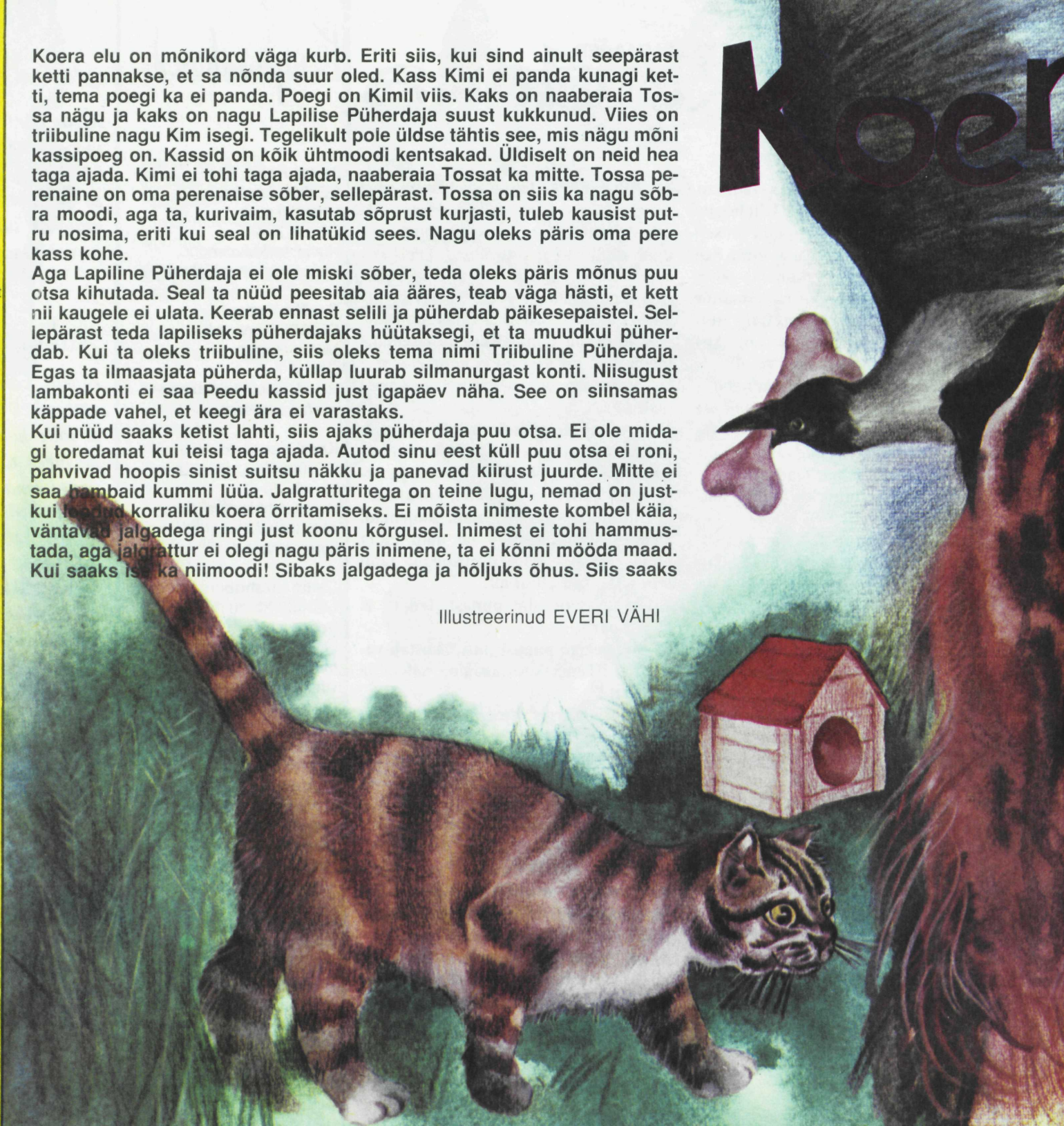
MARI TILLMANN Keilast

Koera elu on mõnikord väga kurb. Eriti siis, kui sind ainult seepärast ketti pannakse, et sa nõnda suur oled. Kass Kimi ei panda kunagi ketti, tema poegi ka ei panda. Poegi on Kimil viis. Kaks on naaberaia Tossa nägu ja kaks on nagu Lapilise Püherdaja suust kukkunud. Viies on triibuline nagu Kim isegi. Tegelikult pole üldse tähtis see, mis nägu mõni kassipoeg on. Kassid on kõik ühtmoodi kentsakad. Üldiselt on neid hea taga ajada. Kimi ei tohi taga ajada, naaberaia Tossat ka mitte. Tossa perenaine on oma perenaise sõber, sellepärast. Tossa on siis ka nagu sõbra moodi, aga ta, kurivaim, kasutab sõprust kurjasti, tuleb kausist putru nosima, eriti kui seal on lihatükid sees. Nagu oleks päris oma pere kass kohe.

Aga Lapiline Püherdaja ei ole miski sõber, teda oleks päris mõnus puu otsa kihutada. Seal ta nüüd peesitab aia ääres, teab väga hästi, et kett nii kaugele ei ulata. Keerab ennast selili ja püherdab päikesepaistel. Sellepärast teda lapiliseks püherdajaks hüütaksegi, et ta muudkui püherdab. Kui ta oleks triibuline, siis oleks tema nimi Triibuline Püherdaja. Egas ta ilmaasjata püherda, küllap luurab silmanurgast konti. Niisugust lambakonti ei saa Peedu kassid just igapäev näha. See on siinsamas käppade vahel, et keegi ära ei varastaks.

Kui nüüd saaks kettist lahti, siis ajaks püherdaja puu otsa. Ei ole midagi toredamat kui teisi taga ajada. Autod sinu eest küll puu otsa ei roni, pahvivad hoopis sinist suitsu näkku ja panevad kiirust juurde. Mitte ei saa hambaid kummi lüüa. Jalgratturitega on teine lugu, nemad on justkui loodud korraliku koera õrritamiseks. Ei mõista inimeste kombel käia, väntavad jalgadega ringi just koonu kõrgusel. Inimest ei tohi hammustada, aga jalgrattur ei olegi nagu päris inimene, ta ei kõnni mööda maad. Kui saaks isegi ka niimoodi! Sibaks jalgadega ja hõljuks õhus. Siis saaks

Illustreerinud EVERI VÄHI

ASTRID REINLA

Õnne elu

ehk isegi varese kätte.

Vares istub õunapuu otsas ja irvitab. Miks ta ei peaks irvitama, kui viis hommikul kausist vorstijupi minema. Hommikul sai oravat jahitud, kuni kett kausi trepiastmelt alla ajas. Kui üks asi on käpaulatusest väljas, siis oleks kohe nagu igapähe oma. Aga kondile ei pääse isegi vares ligi, kont on kõvasti käppade vahel. Irvitagu vares pealegi, ta ei tea, et varsti tuleb perenaine koju ja päästab mu ketist lahti. Siis saab kõigepealt vares puu otsa aetud. Ptüi, puu otsa saab aetud Lapiline Püherdaja, vares saab puu otsast alla kihutatud. Või üles, nagu see kahjuks enamasti juhtub. Seejärel tuleb joosta kapsavagude vahele ja kont maha matta. Mustadeks päevadeks. Iga päev ju konti ei anta, helbi aga putru ja suppi.

Kont tuleb matta kapsataime alla, aga nõnda, et perenaine ei näe. Muidu saab perenaise käest riielda. Kuigi kapsad ei kõlba üldse süüa, kondid aga küll. Neid on kapsapeenral juba peaaegu iga kapsa all üks. Perenaisel on hea meel, kui ta sealt sügisel kapsa asemel kondid leiab. Siis tuleb joosta naaberaeda, kus lapsed sulgpalli mängivad. Sulgpall kukub iga natukese aja tagant maha. Siis saab selle suhu võtta ja jõe äärde joosta. Sulgpall hästi süüa ei kõlba, oleks veel kanasulgedest, siis oleks iseasi. Aga närida kõlbab küll, lapsed ajavad sind veel taga ka, see on hästi lõbus.

Ja siis tuleb Peedule kolm tiiru peale teha ja Amiirile külla minna ja kombe pärast kanade peale haukuda ja Miki ees lambakondiga kelkida ja – mis see siis nüüd oli?! Kes vehkis kondi sisse? Tarvitseb ainult hetkeks päikesepaistel silm looja lasta, kui kohe on röövlid jaol. Seda see Lapiline Püherdaja seal nii salakavalalt passis – või oli see hoopis vares? No oodaku ainult! Kohe tuleb perenaine ja päästab ketist lahti. Siis see õige koera elu alles algab!

Paharett

Kustutuskumm lebas laual ja mõtles, mida teha. Ta võttis minu matemaatikavihiku ja kukkus numbraid kustutama. Kui ma poest tulin, mõtlesin, et hakkam õppima. Tegin oma matemaatikavihiku lahti ja mis ma näen: vihikus pole enam ühtegi numbrit. Tuli kõike otsast peale alustada. Siis hakkasin kustutuskummi otsima. Ta oli pugunud kõige pimedamasse sahtlinurka. Ta oli oma pahateost aru saanud ja läks karistuseks peitu.

KADI KOTK Tallinna 54. Keskkoolist

Minu parim sõber

Minu kõige parem sõber on minu õde. Margit on 5-aastane. Jutustan teile temast ühe loo.

3-aastaselt sõi Margit kogemata tablette ja kukkus maha. Kutsusime arsti ja vanaema läks temaga koos haiglasse. Me kõik nutsime, sest Margit ei liigutanud ennast üldse.

Kui ta koju tuli, hoidsime teda väga, sest kui ta oleks haiglasse viis minutit hiljem jõudnud, poleks mul enam õde ega sõpra olnudki.

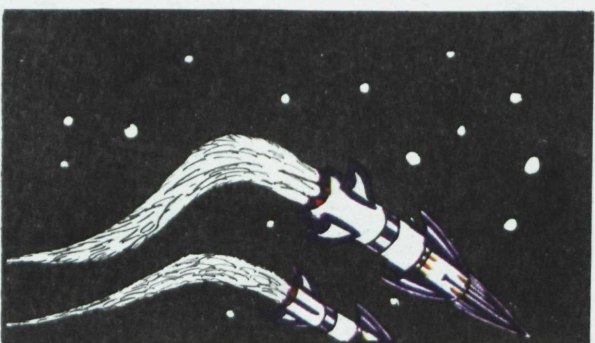
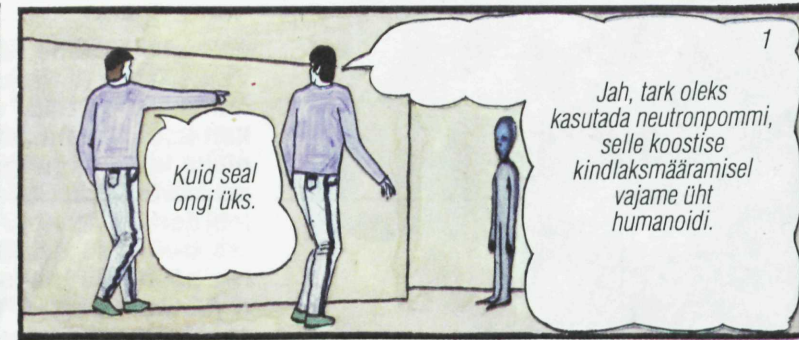
MARKKO NORMAK Ida-Virumaalt

Inimestele on alati meeldinud joonistada. Siis, kui paberit veel polnud, joonistas ta kalju- ja koopaseintele. Tänu nendele piltlugudele saame meiegi aimu tuhandeid aastaid tagasi toimunud jahi- ja sõjalugudest. Kalju- ja koopajoonistelt tulid need pildiread peagi pilbastele ja puukooreribadele, luutükkidele ja merekarpidele, mida rändur võis vaevata tasku pista.

Aeg läks edasi. Tihtilugu ei mahtunud see, mida teistelegi taheti teada anda, enam pilbastele ja puukoortele.

105. aastal hakati Hiinamaal valmistama paberit. Ja sellest ajast pärinevad ka esimesed *lian huan hua'd* – ainuüksi piltide abil sündmustikku edasi andvad raamatud.

Piltlugude kaasaegne vorm (*comic-strips*) kujunes välja Ameerika Ühendriikides möödunud sajandi lõpul. Ajalehtedes-ajakirjades hakati avaldama järgnevaid pildiridasid. Esimese sellise joonistas R.F. Outcault 1896. aasta 16. veebruaril. Seni oli hoitud pilt ja tekst ikka lahus (piltjutt). Nüüd paigutati tegelaste sõnad erilistesse mullikestesse, mis tulid vastava tegelase suust. Oli sündinud koomiks. Koomiksi sünnipäevaks peetakse 16. detsembrist 1897.a. Just nimelt sel päeval avaldas "New York Journali" pühapäevaväljaanne esimese osa tänaseni jätkuvast loost "Katzenjammeri jõmpsikad". Koomiksi autor oli 19-aastane Rudolph Dirks. Koomiksiraamatuid-vihikuid trükitakse alates 1933. aastast. Asso Altmäe, kes meile koomiksid joonistas, õpib Tallinna 49. Keskkooli 10. klassis. Koomikseid on ta välja mõelnud ja joonistanud väiksest poisist peale, kodus on tal neid hulganisti. Need, mis trükki jõudsid, on Asso arvates juba natuke aegunud. Asso arvab, et kunagi saab temast laevakapten, mitte kunstnik.

17 Kuu ei pidanud plahvatusesele vastu ja hakkas planeedile läheneb.

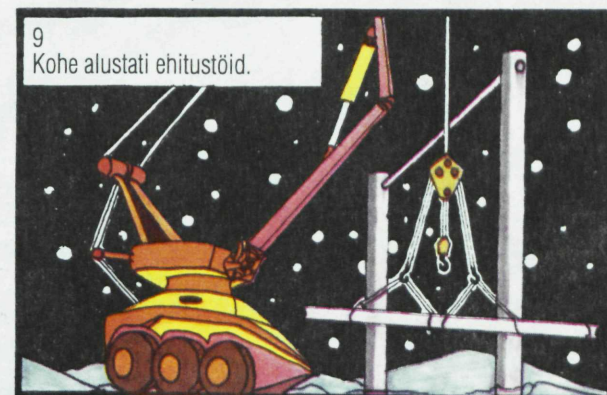
2
VABASTAGE
VANG!

7
Kuna me ei tea,
kus see humanoidide linn
täpselt on,
tuleb raketid
huupi lasta.

8
Kust me selle
neutronpommi
saame?
Poisid, mul on plaan.
Meil on kaasas neutronpommitahas,
selle me üles panemeigi.

9
Kohe alustati ehitustöid.

12 Mindi kosmoseraketi relvalattu.
Purustusvõime
on tal ülisuur.

13 Naasti kabiini.

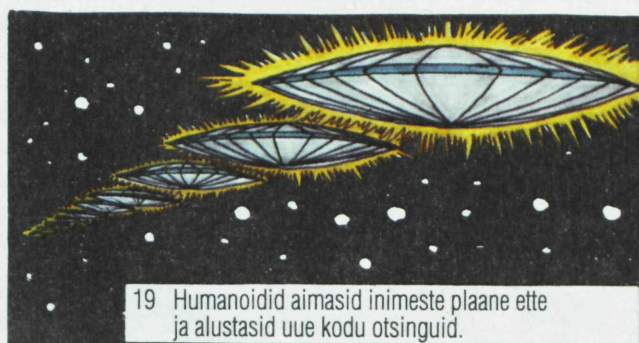
14
Tähelepanu!
Lülitan aatomipommi stardi sisse.

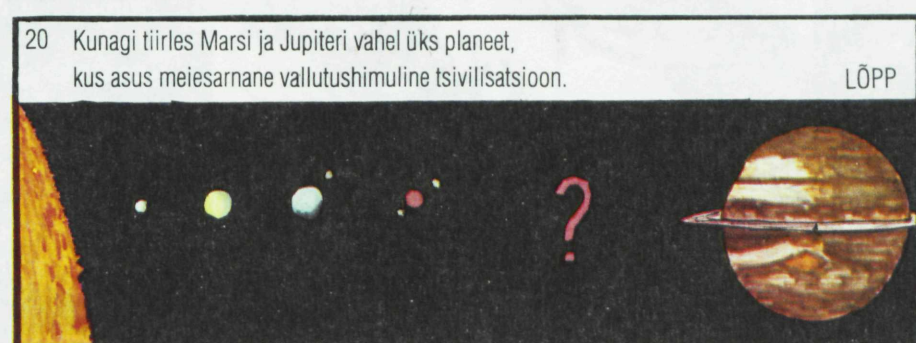
15
3...2...1...
0...

18 Kokkupõrge oli
vältimatu.

19 Humanoidid aimasid inimeste planeete
ja alustasid uue kodu otsinguid.

20 Kunagi tiirles Marsi ja Jupiteri vahel üks planeet,
kus asus meiesarnane vallutushimuline tsivilisatsioon.

LÕPP

Puu, mille otsas Kaarel tududa tavatseb, asub laia tänava ääres. Kaarlile tundub, et iga päevaga lähuvad inimesed aiva rikkamaks, sest sõidukeid sigineb üha juurde. Maa muudkui väriseb ja Kaarli tudupuu kõigub. Sõber lohutab: "Hea, et meil siin tõelisi maavärinaid pole!"

Maailma mõnes paigas väristabki ju nii hullusti, et kortsutab maanteeasfaldi ära nagu kempsupaberi. Teisal jälle raputab maasse hiigellõhed, nõnda et terved majad sinna vajuvad. Aastakümneid tagasi olla üks maavärin Tšiilis kogu paikkonna tundmatuseni muutnud. Mitmesse kohta tekkinud uued mäed, jõed ja järved, endised aga kadunud sootuks.

Maavärinad on meie Maa kõige ohtlikumad loodusõnnetused. Neis on saanud hukka kõige rohkem inimesi. Kõige laastavamad maavärinad on toimunud Hiinas. Üle 400 aasta tagasi hukkus seal niisama palju inimesi, kui on pool Eesti elanikkonda. Tänapäev on see õnnetus Hiina ajaloo tuntud kui "verine maavärin".

Kõige sagedamini liigutab maa end Jaapani ja Uus-Meremaa saartel. Seal võib värinaid ette tulla keskmiselt iga kahe päeva takka. Muidugi ei ole need kõik tugevad ja ohtlikud. Jaapanlased on juba ammustest aegadest õppinud kasutama maavärinate ennustajaid – kalu. Enamik kauneid akvaariumikalu ongi aretatud Jaapanis. Tegelikult uskusid muistsed jaapanlased, et kalad on süüdi ka maavärinate tekkes. Kõikumine pidi algama seetõttu, et väga suur vuntsidega kala namasu end merepõhja vastu nühib.

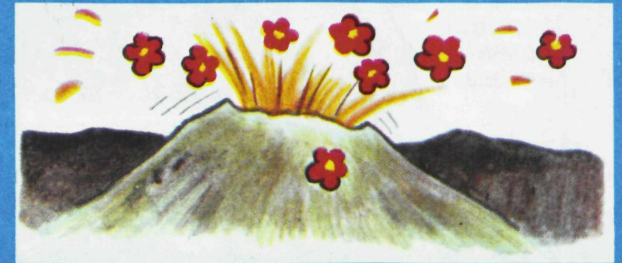

Salapärase võime maavärinaid ette tajuda pole antud üksnes kaladele. Kaks tundi enne Ašhabadi maavärinat Turkmeenias alustasid hobusekasvanduse ratsud mässu. Nad rebisid puruks köidikud ja põgenesid tallist. Loomad püüti kinni ja viidi latritesse tagasi. Hullunud hobused lõhkusid tõkked puruks ning tormasid uuesti välja. Mõni minut hiljem varises tall kokku.

Usbekimaal Taškendis päästis hundikoer oma pere inimeste elu. Ta haaras lapse hambusse ja tormas toast välja. Ehmunud vanemad jooksid õue järele. Samal hetkel varises maja tugevast maa-alusest tõukest kokku.

Loomade ennustajavõimete põhjus on ilmselt nende kõrva tundlikum ehitus. See võimaldab neil kuulda ka selliseid helisid, mida inimese jaoks pole nagu olemas.

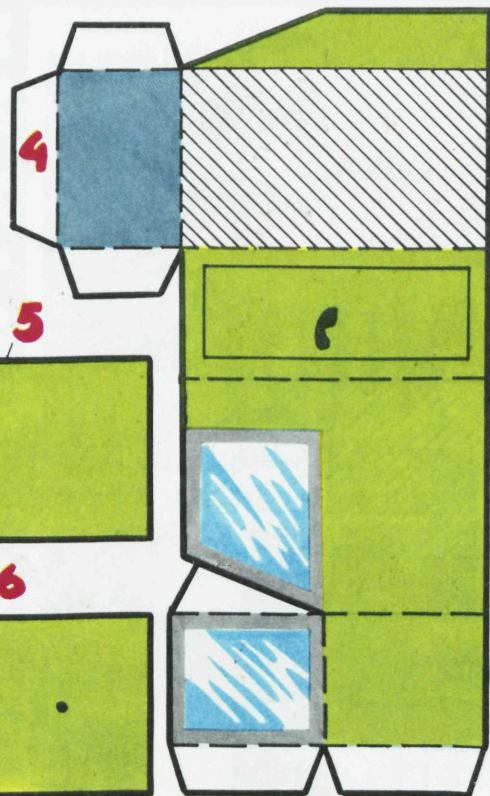
Kummalisi ettekuulutajaid leidub ka lilleriigis. Jaava saare vulkaaninõlvadel kasvab imepärane lill – kuningpriimula. Kohalikud elanikud kutsuvad seda maavärisemise lilleks. Kui priimula hakkab ebatavalisel ajal õitsema, on oodata maavärinat ja vulkaanipurset. Erilised võnked, mis katastroofile eelnevad, soodustavad lillede kasvu ning koguni öidepuhkemist.

Illustreerinud HELI VEIGEL

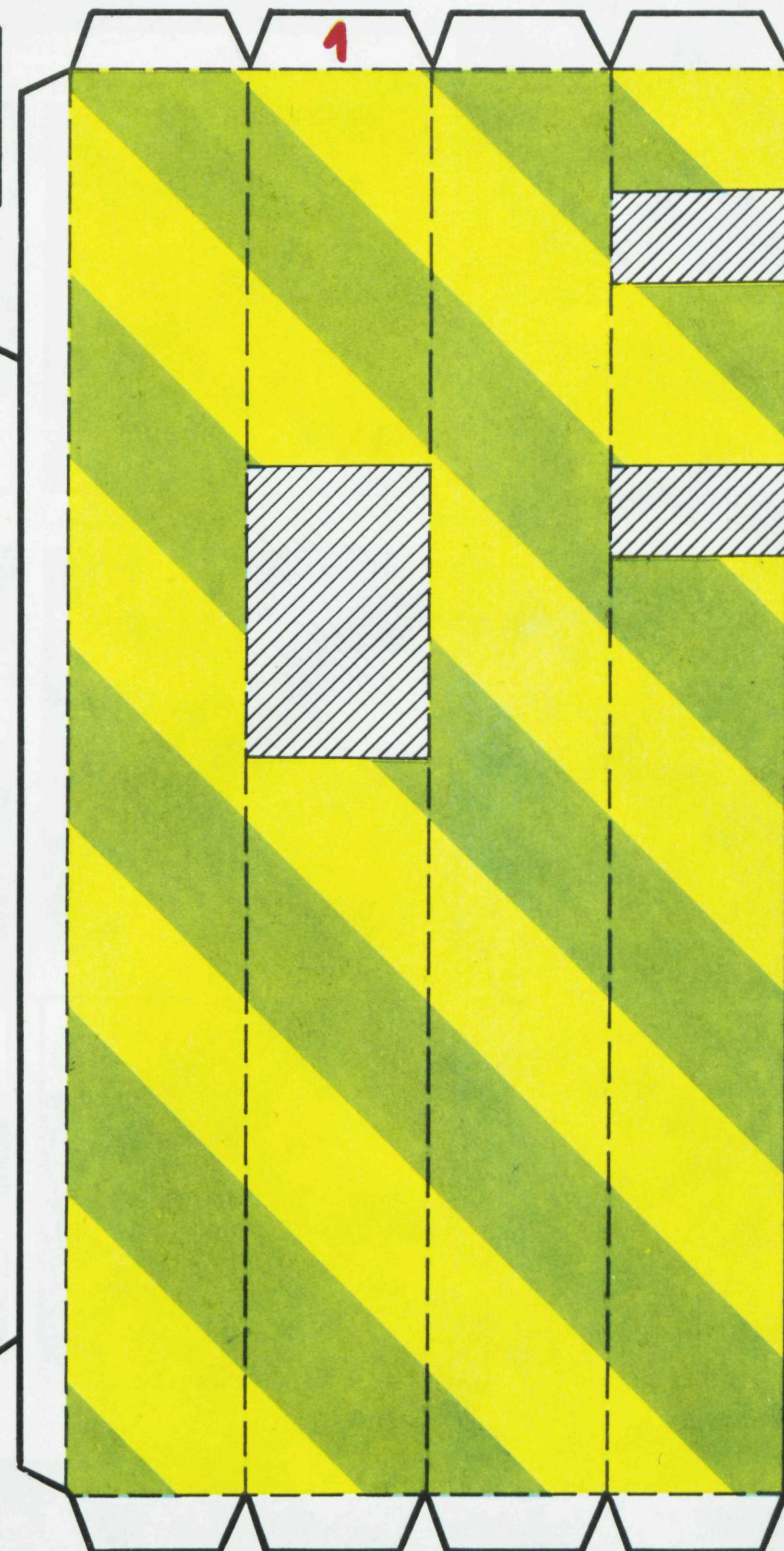
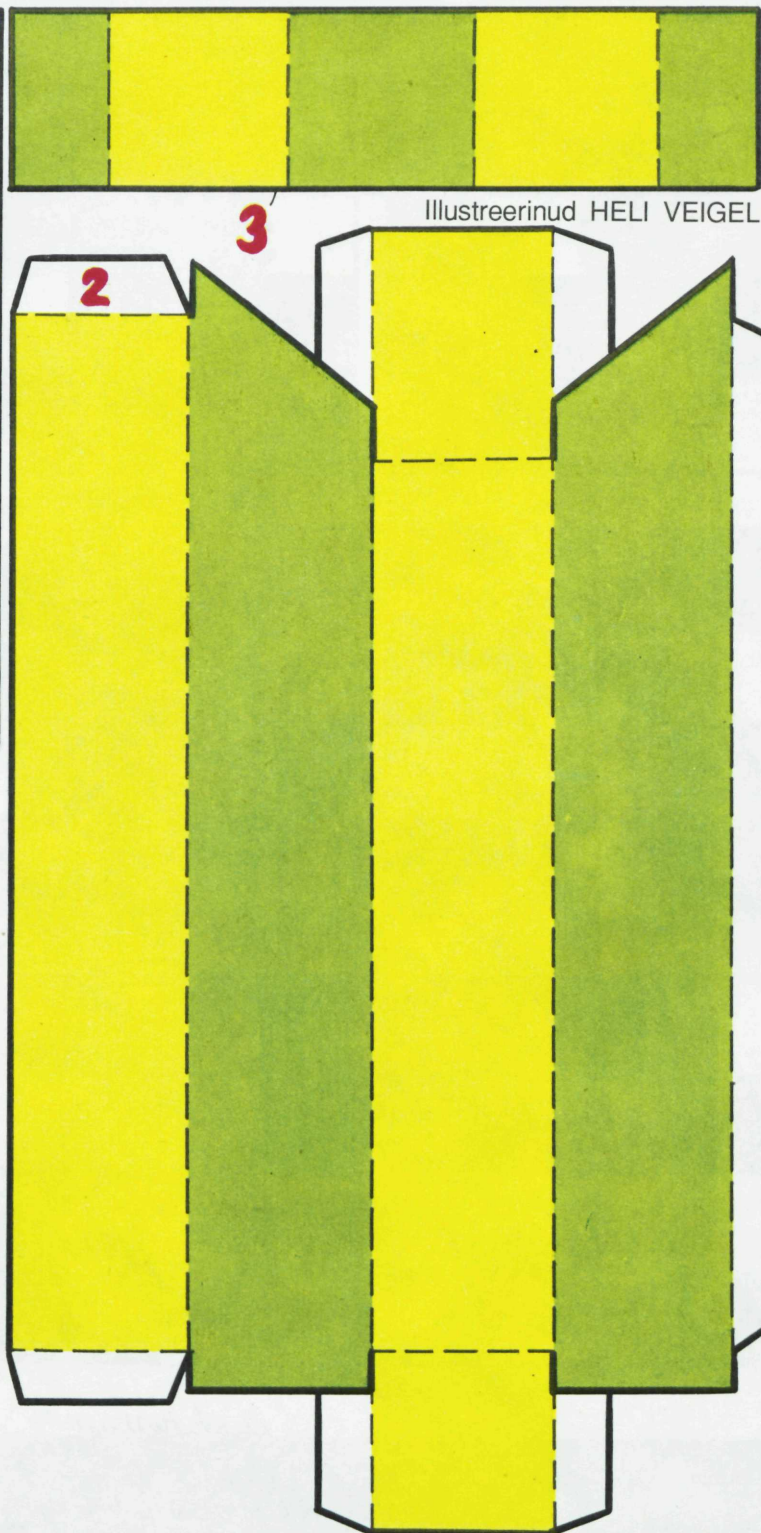
Maavärinate tekkel on palju põhjusi, täpselt neid kõiki veel ei teatagi. Tegelikult liigub maapind kogu aeg. See Maa omapärane hingamine on nii sujuv ja nõrk, et me ei märkagi, kuidas kord või paar ööpäevas koos maapinnaga tõuseme või vajume.

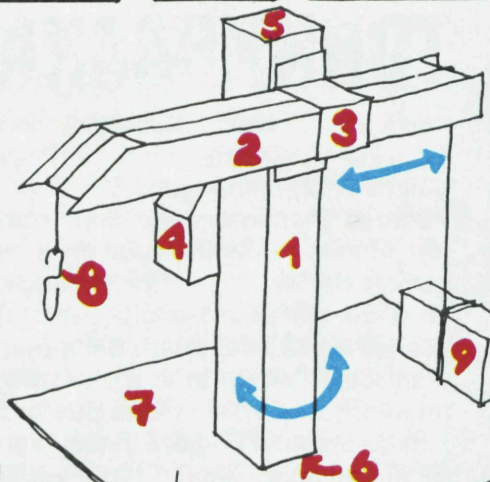
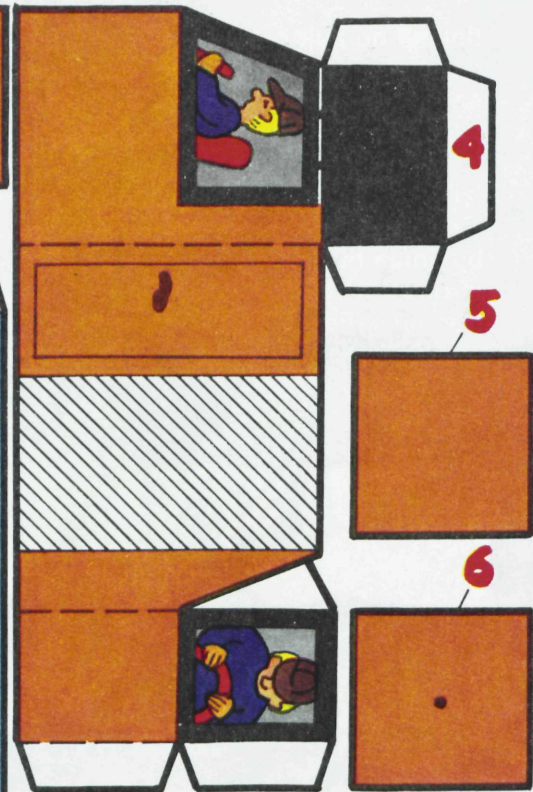
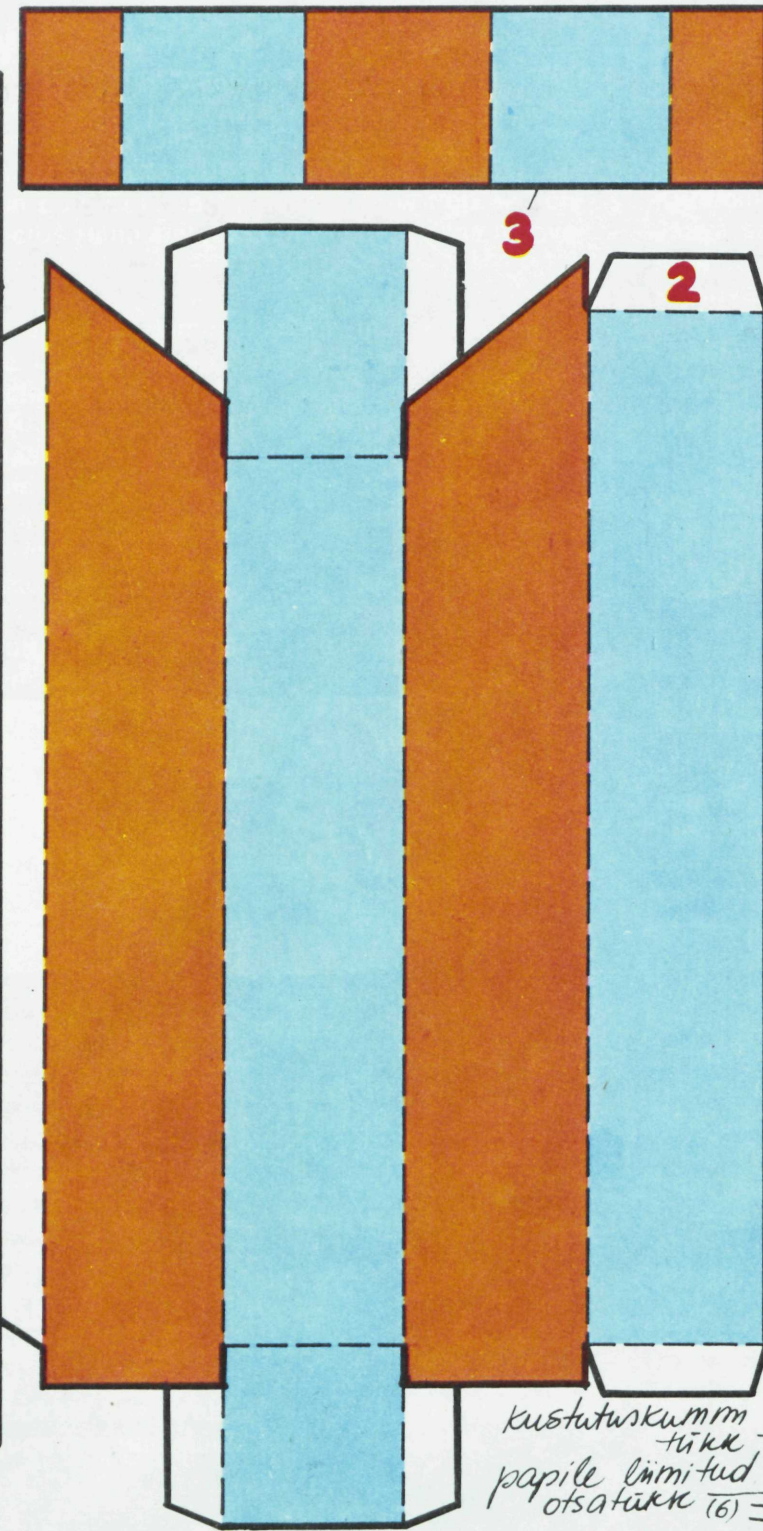
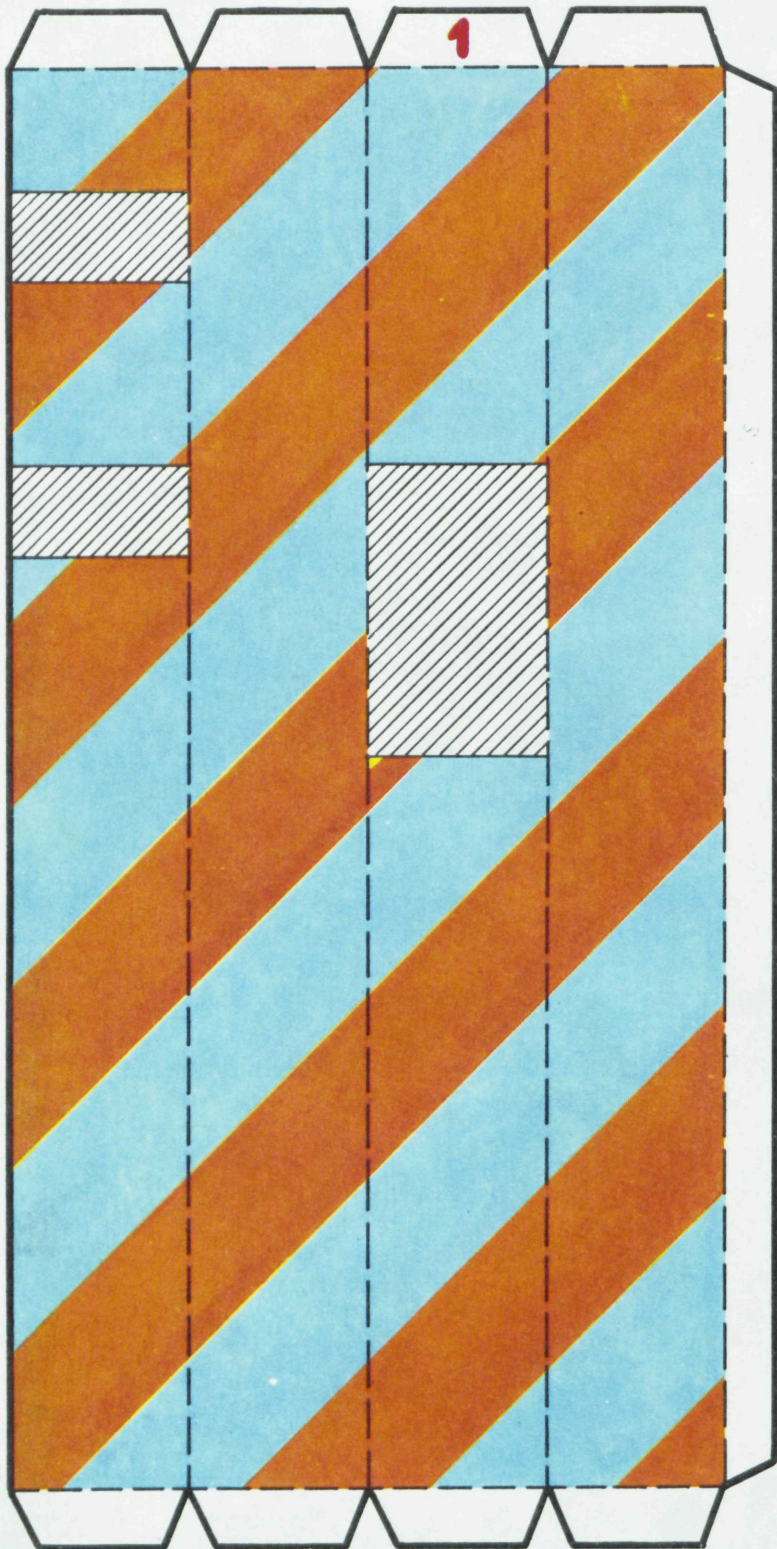
Kentsakas on, et julmade maavärinate kõrval on inimeste uskumuste kohaselt olemas ka häid. Peruu ühe linna elanikes kutsuvad maa-alused tõuked esile üksnes juubeldust. Selle asemel, et õudust tunda, inimesed tantsivad, laulavad ja ootavad ... head maavärinat. See komme on seotud vana legendiga. Kunagi ammustel aegadel valitsenud hirmus põud. Nälg ja surm seisnud juba silme ees. Siis äkki kärisenud maasse lõhed, kust selget vett välja voolama hakanud. Nõnda päästis maavärin inimesed näljasurmast. Seda lugu kantakse põlvest põlve edasi. Põua ajal vaatavad inimesed lootusega mägede poole, ootavad neilt head maavärinat.

TORNKRAANA

Lõika kraana osad välja. Voldi ning liimi kokku kraana püst- (1) ja põikosa (2) ning juhikabiin (4). Püstosa ülemisse otsa liimi ruut (5). Alumise otsatüki ruut (6) liimi esmalt papile. Siis torka vähemalt 20 x 20 cm suuruse aluspapi (7) keskelt väike nael püsti. Selle otsa pista otsatükk (6) ja kustutuskummi kild. Nüüd võid kraana püstosa liimida otsatüki külge. Püstosa külge saad liimida kabiini (4) ja volditud riba (3) abil põikosa (2). Üle põikosa pane jooksmata jäme niit, mille ühte otsa seo kirjaklambrist või traadist konks (8) ja teine ots köida kustutuskummi (9) külge.

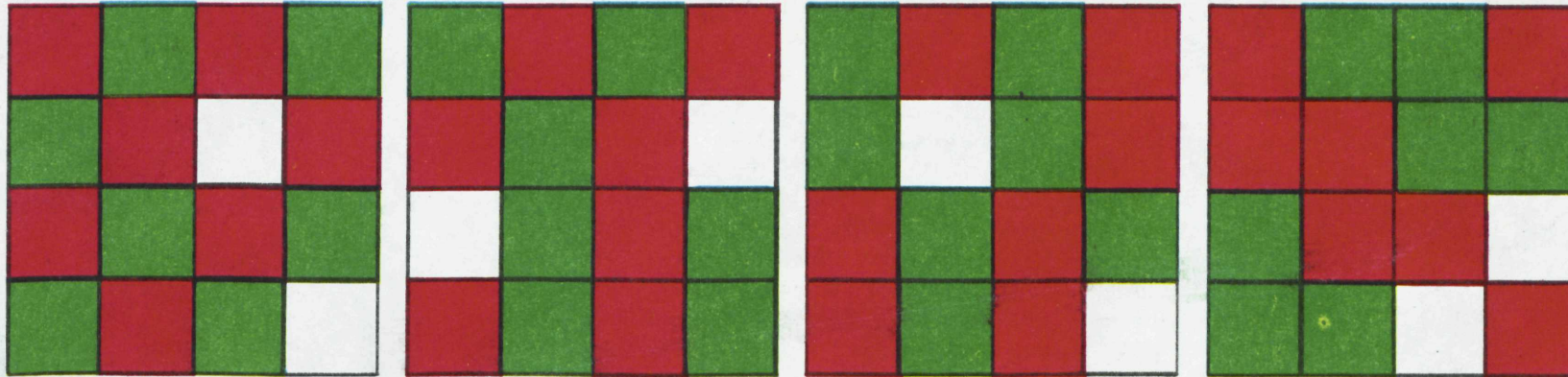

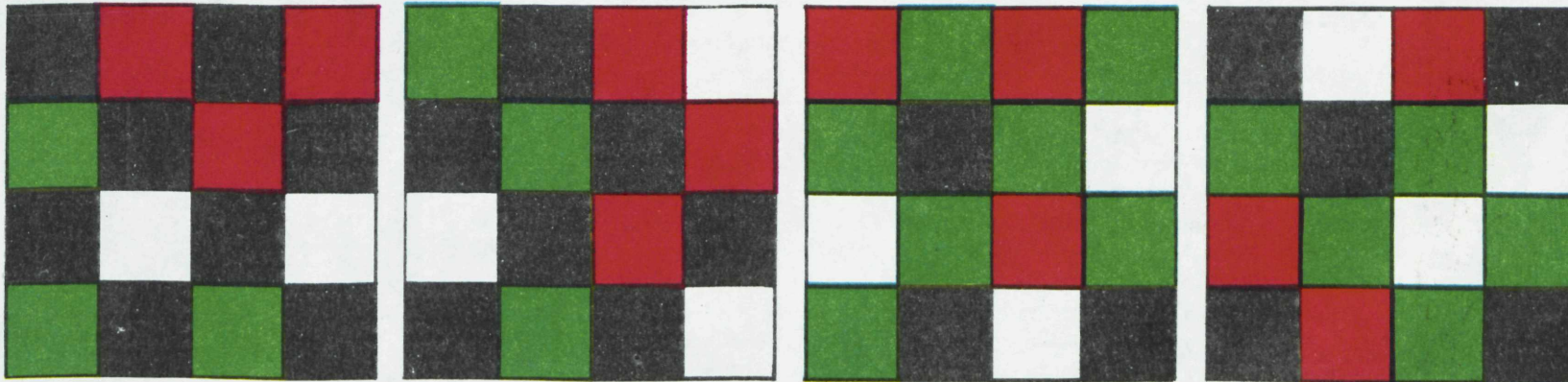
kustutuskumm
tükk
papile liimitud
otsatükk (6)

kraana
põstosa (1)
nael
liim
aluspapp

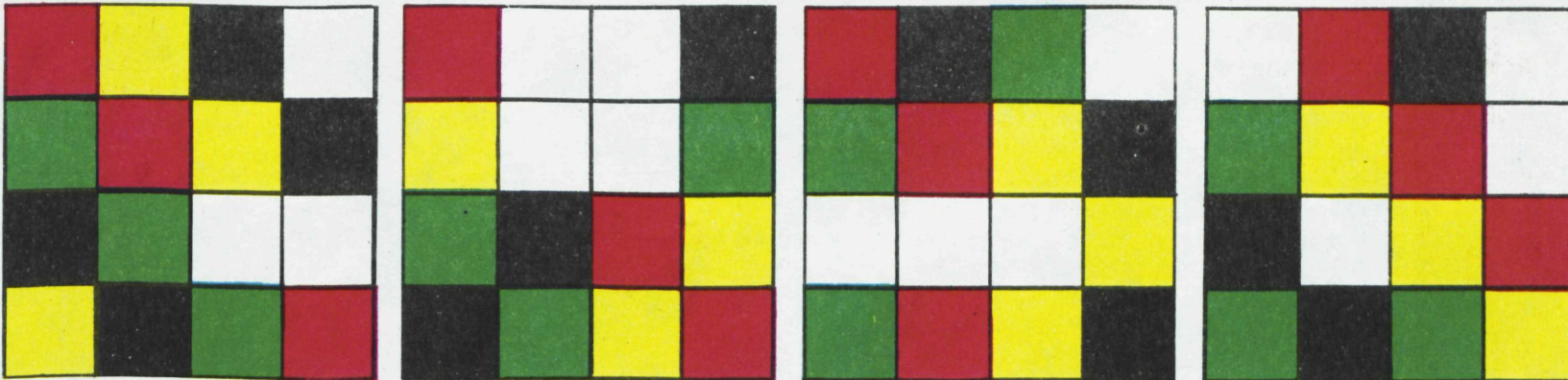
VÄRVI ÄRA VALGED RUUDUD.

LÄHTUDES OLEMASOLEVATEST VÄRVIDEST.

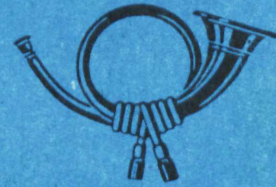
PÜÜA SEDA KA PÕHJENDADA.

HEAD NUPUTAMIST!

Lasteajakiri
«TÄHEKE»

Asutatud jaanuaris 1960.
Ilmub kord kuus.

Toimetuse aadress:
EE0109 Tallinn
Pärnu mnt. 67a.

Esikaanel
VIIVE NOORE
joonistus

Peatoimetaja
ELJU MARDI tel. 681-495
Vastutav sekretär
VIIVI VAARIKSAAR tel. 681-497
Vanemtoimetaja
JAAN RANNAP tel. 681-497
Kunstiline toimetaja
JAAN TAMMSAAR tel. 681-400

Printall
EE-190 Tallinn Pärnu mnt. 67a
Trüklarv 24660
Tell. nr. 4759

Toimetus käsikirju
ei tagasta

Raamatute Raamatu Tarkus

"Kalevipojast" teame, et "ülemaks kui hõbevara, kallimaks kui kullakoormat, tuleb tarkust tunnistada". Kindlasti tead teisigi vanarahva tarkusi – vanasõnu. Kuid kas tead, et enamik neist mõtteteradest on pärit ühest paksust raamatust nimega Piibel. Nii ütleb seal juutide kuningas Salomon: "Õnnis on inimene, kes leiab tarkuse, ja inimene, kes jõuab arusaamisele, sest sellest on rohkem kasu kui hõbedast ja rohkem tulu kui kullast." (Õpetussõnad 3.13, 14). Eks ole üsna sarnane.

Piibel oli aabitsa kõrval üks tähtsamaid raamatuid meie esiisade laual. Aabitsast õpiti tähti, et lugeda piiblit, millest omakorda ammutati tarkust, et elada – elutarkust. Sest tark õpib teiste vigadest, rumal ei õpi oma-destki. Soome keeles "Raamattu" tähendabki Piiblit. Kõik teised raamatud on neile lihtsalt kirja. Ka eestlased on Piiblit raamatute raamatuks kutsunud.

Nii tuleb välja, et meil polegi tegemist eesti vanasõnadega, vaid hoopis juudi rahva omadega. Eks me loeme teiste rahvaste muinasjutte ja tihti avastame, et need on äravahetamiseni sarnased meie omadega. Ju siis põline elutarkus on erinevatel rahvastel üsna sarnane ja imelikul kombel ka aegumatu. Pole siis ime, et Piibel on leidnud tee enamiku rahvaste keeltesse ja seda on trükitud rohkem kui ükskõik millist teist raamatut. Piibli esimesi lugusid hakati kirja panema juba üle 4000 aasta tagasi. Tuhandete aastate jooksul talletasid sinna oma tarkust väga erinevad inimesed, alates kuningatest ja lõpetades kaluritega. Tegelikult ongi Piibel tulnud ladinakeelsest sõnast "raamatukogu", sest ühiste kaante vahele on köidetud 66 omaette raamatut. Need on kirjutatud väga erinevatel teemadel, osa on kui käsiraamatud: küll ajaloo, ehituskunsti, arstiteaduse, käitumise jne. kohta. Mõnedes on elutarkus kenasti luuleridades ja paljud lood on muinasjutulisemad kui kõige põnevamad muinasjutud ongi. Ja enamikes lugudes on sulle muinasjuttudest juba tuttav mõte – hea võidab kurja.

Kõik Piibli raamatud jagunevad peatükkideks, need omakorda salmideks ja kõik on nummerdatud. Nõnda võib kergesti üles leida iga üksiku lause. Lehekülje all on hulganisti numbreid, mille järgi võib leida teisi kohti, kus räägitakse samadest asjadest veel.

Nii sarnanebki see raamat teatmeteosega ehk entsüklopeediaga, kuhu on kokku korjatud inimkonna aastatuhandete-pikkune vaimuvara.

Piibilil on kaks osa: Vana ja Uus Testament. Testamendiga antakse vara üle uuele omanikule. Pole siis imelik seegi, et seda pärandust tänini sirvitakse, sest põhiline elutarkus on samaks jäänud hallidest aegadest saati. Ikka on olnud teada see tõde, et "tarkus ehitab endale koja, aga rumalus kisub selle maha oma kätega" (Õpetussõnad 14.1).

Illustreerinud JAAN TAMMSAAR

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR

HELI VEIGEL

